CHRESTOMATHIE NAHUATL.

Domingo de San Anton Munon Chimalpahin.

Publiée par Remi Simeon.

Paris, 1860.

150.5 Aztec

GUACANAGARI	PONTIAC	BLACK HAWK
MONTEZUMA	CAPTAIN PIPE	KEOKUK
GUATIMOTZIN	LOGAN	SACAGAWEA
POWHATAN	CORNPLANTER	BENITO JUAREZ
POCAHONTAS	JOSEPH BRANT	MANGUS
SAMOSET	RED JACKET	COLORADAS
MASSASOIT	LITTLE TURTLE	LITTLE CROW
KING PHILIP	TECUMSEH	SITTING BULL
UNCAS	OSCEOLA	CHIEF JOSEPH
TEDYUSKUNG	SEQUOYA	GERONIMO
	SHABONEE	

TO PERPETUATE THE HISTORY AND DEVELOPMENT OF THE PEOPLE REPRESENTED BY THE ABOVE CHIEFS AND WISE MEN THIS COLLECTION HAS BEEN GATHERED BY THEIR FRIEND

EDWARD EVERETT AYER

AND PRESENTED BY HIM TO

THE NEWBERRY LIBRARY

1911

CHRESTOMATHIE NAHUATL

PUBLIÉE POUR LE COURS DE LANGUE MEXICAINE,

PROFESSÉ AU SIÈGE DE LA SOCIÉTÉ AMÉRICAINE DE FRANCE

Par **Rémi SIMÉON.**

Extraits des Annales de Chimalpahin.

(VIe ET VIIe RELATIONS).

CHRESTOMATHIE NAHUATL

CHRESTOMATHIE NAHUATL

THE NEWBERRY LIBRARY
CHICAGO

CHRESTOMATHIE NAHUATL

PUBLIÉE POUR LE COURS DE LANGUE MEXICAINE,
PROFESSÉ AU SIÈGE DE LA SOCIÉTÉ,
Par **Rémi SIMÉON.**

I. — Extraits des Annales de Chimalpahin.

VIe RELATION.

I tochtli xihuitl, 1298 años. Yhquac ahcico Chapoltepec Tlacochcalca yhuan Mexica. Auh yn ahcico Acxoquauhtli yn tlahtohuani Cahuetzqui, teohuateuhctli, tlatquic Chalchiuhtlatonac; auh yn Mexica yn inteopixcauh Huitzilihuitl, auh yn tlahtohuani Acamapich.

II acatl xihuitl, 1299 años. Ynic tepeuh Quetzalcanauhtli yn Tenantzinco yhuan Aotlan.
Yhquac toxiuh molpilli.

V acatl xihuitl, 1367 años. Ypan in ynic momiquillito huehue Cacamatzin yn ompa Techixco; yn ipan miquito yteocuitlapan, yn ichimalteocuitlaanahuayo.

I tecpatl xihuitl, 1376 años. Ynic moyaomanillique yn Chalca yhuan Mexica, ça onca yn mancanin yn aoyotl yn Chalco; ye oyuh matlacxihquilli momiquilli yn huehue Cacamatzin.

XII acatl xihuitl, 1387 años. Ynic peuh yaoyotl in Chalco, temictique yn Chalca, quinmictique yn Mexica. Niman ic moyaomanillique matlacxihuitl omome yn çan oc xochiyaoyotl mochihuaya, çan iyoque yn macehualtin miquia, auh in pipiltin amo miquia, yehica ytoca xochiyaoyotl.

III acatl xihuitl, 1443 años. Yhquac motlacatilli yn Cacamatl teuhctli.

Auh no yhquac tlalpolloque yn Mexica yn Itztonpatepec Chalco.

V calli xihuitl, 1445 años. Yhquac tlacat yn Cahualtzin teyacapan; oyuh ya yexihuitl tlacat yn Cacamatl teuhctli. Ynin nelli yquac tlacat yCahualtzin.

VIII tecpatl xihuitl, 1448 años. Nican tlacat yn Toyaotzin tlacoyehua. Ynin nelli yhquac tlacat yn Toyaotzin.

X tecpatl xihuitl, 1476 años. Yhquac tlalpolloque yn Ocuillan yn Mexica.

No yquac qualoc yn tonatiuh, ça achiton yn mocauh; cenca nezque yn cicitlalti, ynic cenca nemauhtiloc.

No yquac momiquilli, in Cahualtzin, yn iachcauh yn Toyaotzin; çan yehuatl quimicti yn Toyaotzin ypampa yc tlapinauhti ye tlahuana.

No yhquac motlacatilli yn Tlacocihuatzin, yn ichpochtzin Toyaotzin.

XI calli xihuitl, 1477 años. Yquac momiquilli yn

cihuapilli yn Cohuanentzin, yn inantzin Toyaotzin. Oyuh ye cexihuitl qualoc tonatiuh.

IV acatl xihuitl, 1483 años. Yhquac ypan inyn tlacat in Cacamatzin, telpochtli, Tlamaoco.

No yhquac tlacat yNequametzin Tlalmanalco.

No yhquac tlacat yn Miccacalcatzin.

IV tecpatl xihuitl, 1496 años. Yquac qualoc tonatiuh, cenca tlayohuatimoma, nezque yn cicitlaltin. Oyuh ya macuilxihuitl tlacat ynic ome Aoquantzin.

V calli xihuitl, 1497 años. Yhcuac tlalpolloque yn Mexica yn Tequantepec yhuan Amaxtlan.

Yhquac momiquilli yn Cihuatlacollotzin, yn icihuauh yn Toyaotzin, Chichimeca teuhctli.

Ça no yquac tlacat yn Icnoxochitzin, xocoyotl, yn ipiltzin yn Huitzilpopocatzin.

—

VII° RELATION.

I tochtli xihuitl, 1298 años. Ynic quiçaco in Teotlixca, yNonohualca, yn Tlacochcalca toteuhchuan ypan inyn ce tochtli xihuitl, ynic oncan motecaco Chapoltepec. Yehuatl quinhualyacana Tezcatlipoca, teocuitlapanitl yn quimama ahnoço tlahtoltzin teomama. Yc niman quitocatihuitz yn tlahtohuani Yacahuetzcatzin, yc niman

ye no yehuatl yn Quetzalcanauhtli yhuan oc chicuacem inyn pipiltin yn acico Chapoltepec, oncan cexiuhtique. Ye oncan ynpan acico yn Mexica Azteca; ye yuh caxtollonnahui xihuitl ye oncan cate, yehuatl intlahtocauh mochiuhtica yn huehue Huitzillihuitl.

II acatl xihuitl, 1299 años. Ypan in ynic acico in diablo yn Tezcatlipoca yhuan in totlamaceuhcahuan yn tachcocolhuan in Teotlixca yNonohualca yn tlahtoque Yacahuetzcatzin, teohuateuhctli, yhuan yn itlaçopiltzin ytoca Chalchiuhtlatonac, yhuan Quetzalcanauhtli, yhuan yn oncan yc motecaco yn itocayocan Xalliypitzahuacan ynahuac Huixachtecatepetl ytlocpa Ytztapallapan.

Ihcuac tepeuh Tenantzinco yuan Aotlan; auh ça no ypan inyn oncenpohualxiuhtique Mexica yn Chapoltepec ynic oncatca.

Auh ça no ypan in ynic oncan quinyaoyahualloque ynic quinnahualpolloque in Mexitin, yn Chapoltepec, ynic nauhcampa huicaque, ynic no yehuatl achto tlahtohuani catca huehue Huitzillihuitl oncan cacique yn Culhuaque, ompa quihuicaque yn Culhuacan, ompa quimictique; yn tlahtocat epohuallonmatlactli ipan exihuitl yn intlan Mexica. Ipan yn tlahtohuani Culhuacan Cocoxtli, ye iuh caxtollonnahui xihuitl tlahtocati Culhuacan.

Auh ça niman ipan inyn omoteneuh xihuitl yn onmicuanique Mexica yn ompa Culhuacan, motecato oncan yn Tiçaapan; oncan onehuallaque in Acocolco Aztacalo yn axcan ye S. Christoual Xocopincan.

Auh yn oiuh oncan Culhuacan Tiçaapan onmicuanique

Mexica yn ipan in omoteneuh ome acatl xihuitl. Oncan yc macuiltetl ynxiuh quilpillico ypan yn omoteneuh Coxcoxtli, Culhuacan tlahtohuani.

Auh çan ya yehuatl ipan inyn omoteneuh ome acatl xihuitl yn oncan Tiçaapan Culhuacan oquitlallique yn Tenuchtzin, ynic ocuauhtlahto yncuauhtlahtocauh mochiuh yn Mexica yuhqui ynin capitan general mochiuh Mexica ynic quinyacanaz.

V acatl xihuitl, 1367 años. Nican ypan in yye ompa Techixco Calyacac Ytztapallapan ye acitihuia yaoyotl yn itepehualiz; yhueyyaotiyacauh catca huehue Cacamatzin, teohuateuhctli, yn tlahtohuani Tlayllotlacan Amaqueme, can Chalco; quincenyacanaya in ixquichtin ye cen mochi Chalca yn quinnamiquia Mexica, Ytztapallapaneca, Tepaneca. Yn cemilhuitl quitlania tlalli Cacamatzin cen netlalloli, auh oncan hualmocuep in omoteneuh Techixco, yaoyotl oncan cacique Tepaneca; oncan miquito yn huehue Cacamatzin, teohuateuhctli, temac huetz, oncan mic, yn ipan miquito yteocuitlapan, yn ichimalteoanahuayo; yn tlahtocat caxtolloncexihuitl yn Tlayllotlacan Amaquemecan.

Auh ça no ypan inyn omoteneuh xihuitl yhcuac oncan hual motlahtocatlallique yn Acamapichtli, telpochtli, achto lahtohuani mochiuh yn Mexico Tenuchtitlan, atlihtic contzintito yn tlahtocayotl; ynin oncan canaco yn Mexica yn Cohuatlychan yn oncan mozcaltico ychan yn tlahtohuani Aculmiztli. Auh ce huel Culhuacan ychan oncan motlacatilli, ypiltzin in çan ce Mexicatl Chichimecatl macehual-

ye no yehuatl yn Quetzalcanauhtli yhuan oc chicuacem inyn pipiltin yn acico Chapoltepec, oncan cexiuhtique. Ye oncan ynpan acico yn Mexica Azteca; ye yuh caxtollonnahui xihuitl ye oncan cate, yehuatl intlahtocauh mochiuhtica yn huehue Huitzillihuitl.

II acatl xihuitl, 1299 años. Ypan in ynic acico in diablo yn Tezcatlipoca yhuan in totlamaceuhcahuan yn tachcocolhuan in Teotlixca yNonohualca yn tlahtoque Yacahuetzcatzin, teohuateuhctli, yhuan yn itlaçopiltzin ytoca Chalchiuhtlatonac, yhuan Quetzalcanauhtli, yhuan yn oncan yc motecaco yn itocayocan Xalliypitzahuacan ynahuac Huixachtecatepetl ytlocpa Ytztapallapan.

Ihcuac tepeuh Tenantzinco yuan Aotlan; auh ça no ypan inyn oncenpohualxiuhtique Mexica yn Chapoltepec ynic oncatca.

Auh ça no ypan in ynic oncan quinyaoyahualloque ynic quinnahualpolloque in Mexitin, yn Chapoltepec, ynic nauhcampa huicaque, ynic no yehuatl achto tlahtohuani catca huehue Huitzillihuitl oncan cacique yn Culhuaque, ompa quihuicaque yn Culhuacan, ompa quimictique; yn tlahtocat epohuallonmatlactli ipan exihuitl yn intlan Mexica. Ipan yn tlahtohuani Culhuacan Cocoxtli, ye iuh caxtollonnahui xihuitl tlahtocati Culhuacan.

Auh ça niman ipan inyn omoteneuh xihuitl yn onmicuanique Mexica yn ompa Culhuacan, motecato oncan yn Tiçaapan; oncan onehuallaque in Acocolco Aztacalo yn axcan ye S. Christoual Xocopincan.

Auh yn oiuh oncan Culhuacan Tiçaapan onmicuanique

Mexica yn ipan in omoteneuh ome acatl xihuitl. Oncan yc macuiltetl ynxiuh quilpillico ypan yn omoteneuh Coxcoxtli, Culhuacan tlahtohuani.

Auh çan ya yehuatl ipan inyn omoteneuh ome acatl xihuitl yn oncan Tiçaapan Culhuacan oquitlallique yn Tenuchtzin, ynic ocuauhtlahto yncuauhtlahtocauh mochiuh yn Mexica yuhqui ynin capitan general mochiuh Mexica ynic quinyacanaz.

V acatl xihuitl, 1367 años. Nican ypan in yye ompa Techixco Calyacac Ytztapallapan ye acitihuia yaoyotl yn itepehualiz; yhueyyaotiyacauh catca huehue Cacamatzin, teohuateuhctli, yn tlahtohuani Tlayllotlacan Amaqueme, can Chalco; quincenyacanaya in ixquichtin ye cen mochi Chalca yn quinnamiquia Mexica, Ytztapallapaneca, Tepaneca. Yn cemilhuitl quitlania tlalli Cacamatzin cen netlalloli, auh oncan hualmocuep in omoteneuh Techixco, yaoyotl oncan cacique Tepaneca; oncan miquito yn huehue Cacamatzin, teohuateuhctli, temac huetz, oncan mic, yn ipan miquito yteocuitlapan, yn ichimalteoanahuayo; yn tlahtocat caxtolloncexihuitl yn Tlayllotlacan Amaquemecan.

Auh ça no ypan inyn omoteneuh xihuitl yhcuac oncan hual motlahtocatlallique yn Acamapichtli, telpochtli, achto lahtohuani mochiuh yn Mexico Tenuchtitlan, atlihtic contzintito yn tlahtocayotl; ynin oncan canaco yn Mexica yn Cohuatlychan yn oncan mozcaltico ychan yn tlahtohuani Aculmiztli. Auh ce huel Culhuacan ychan oncan motlacatilli, ypiltzin in çan ce Mexicatl Chichimecatl macehual-

tzintli ytoca Opochtli Yztahuatzin ; auh yn inantzin tlahtocacihuapilli ytoca Atotoztli, ychpotzin in catca yn tlahtohuani Culhuacan Coxcoxtli. Auh yhuehue Acamapichtli ytlatzin, ye iuh nepa cenpohuallonmatlactli yhuan ome xiuitl omomiquili yn ueue Acamapichtli. Yn icuac yn ye iuh nepa epohualli ypan cexihuitl momiquilli yn Coxcoxtli tlahtohuani catca Culhuacan.

Auh ynic omentin motlahtocatlallique tlahtoque yn ipan in xihuitl yehuatl yn huehue Teçoçomoctli, tlahtohuani mochiuh Azcapotzalco Mexicapan ; yhcuac yn caquique yn icpac copilli , ynin ipiltzin Aculnahuacatl, pilli teyacanqui yn ompa Azcapotzalco.

I tecpatl xihuitl, 1376 años. Ypan inyn acito xochiyaoyotl yn ompa Chalco Atenco, in iuh quitoa Amaquemeque, chicuexihuitl yçan oc xochiyaoyotl yn manca. Yn quimacia in Mexica pipiltin çan oc quincahuaya in Chalca, mocuepaya yn inchan Mexico. Auh no yhui yn quimacia yn Chalca pipiltin çan oc quincahuaya yn Mexica, mocuepaya yn inchan Chalco. Ca çan oc yn celtin yn macehualtin yn miquia.

XII acatl xihuitl, 1387 años. Ypan in momiquillico yn Acamapichtli, teomeca, achto tlahtohuani Mexico Tenuchtitlan ; yn tlahtocat cenpohualxihuitl ipan cexihuitl, Auh yn oiuh momiquilli yn oc exihuitl yn ayac tlahtocat Tenuchtitlan.

III acatl xihuitl, 1443 años. Ypan in çan itecpanchan

mictilloc, huihuitecoc yn Totequixtzin, tlahtohuani Opochhuacan Tlacochcalco Chalco Atenco ; amo huel momati yn tley ca, aço ypampa yn quinmocniuhtiaya yn huehue Moteuhçoma Ylhuicaminatzin, tlahtohuani Mexico, yhuan Neçahualcoyotzin Acolmiztli, tlahtohuani Tetzcuco ; yn tlahtocat Opochhuacan Tlacochcalco cenpohuallonchicuacenxihuitl yn Totequixtzin, teohuateuhctli.

Auh çan no yhcuac yn ipan in ey acatl xihuitl yn motlahtocatlalli yn Popocatzin, atlauhtecatl teuhctli, mochiuh tlahtohuani Tzacualtitlan Tenanco Amaquemecan Chalco ; ynin çan cuauhpilli, amo huel tlahtocapilli ; yece tlatlametl catca, auh yn ipampa ytlatlamyeo yc quitecpancallaquitehuaque yn omentin tlahtocapipiltin Atlauhtlan yn itoca Yxtliltzin yhuan Quetzalpahintzin, yn ipilhuan tlahtohuani Mactzin, atlauhtecatl teuhctli.

Auh yn omoteneuh Popocatzin macihui yn çan macehualli, yece ypampa yn itlatlameyo conittili yn Cohuaçacatzin, teohuateuhctli, tlahtohuani Tlayllotlacan Amaquemecan, conmacac yn ichpochtzin ytoca Cohuanentzin yn tlahtocacihuapilli ycihuauh mochiuh yn Popocatzin, atlauhtecatl teuhctli. Ynic oncan motlacatilli ynic ome ytoca Cacamatzin, xocoyotl, ompa Cuatecuicuilco Atlauhtlan ; motlacatilli yn ipan in omoteneuh ey acatl xihuitl. Auh yehuatl ypampa yn tlahtocacihuapilli Cohuanentzin yn tlahtocat Popocatzin Atlauhtlan Tzacualtitlan Tenanco ; auh yn oyuh ommotlahtocatlalli, auh yc nimən quinmictique yn ipan in omoteneuh xihuitl yn Tzacualtitlan-Tenanca Atlauhteca yn omentin omoteneuhque tlahtocapipiltin yn Ixtliltzin yhuan Quetzalpahintzin,

ypilhuantzitzin yn tlahtohuani Mactzin, atlauhtecatl teuhctli ; ynin tlaçopipiltin ca yehuantin yntech pohuia, huel ymaxca catca yn tlahtocayotl Atlauhtlan, yn quimoncuilli yn aocmo yn huanyolqui Popocatzin. Auh ynic tlacuallanique tlahtocapipiltin, cenca tlahueliloque catca ynic conmocahuilique tlahtocayotl; çan quintzonhuique ynic momiquillique. Oncan cotonico ynin Chichimeca in tlahtocatlacamecayotl Atlauhtlan ytech yMactzin, teuhctli. Auh quemaca ompa teyxhuiuh yn huehue Chimalpahintzin, mocauhqui, yca ynantzin ynic ompa Atlauhtlan yntech hual quiça Chichimeca tlahtoque auh yn itatzin tlahtohuani Yiztlotzin, tlayllotlac teuhctli, ca Tzacualtitlan Tenanco Tlayllotlacan chane. Yn icuac yn ye iuh nepa nauhxihuitl tlahtocati yn huehue Motzuhcçoma Ylhuicamina.

Ça no yhcuac yn ipan in xihuitl yn acito yaoyotl yn Tlalmanalco yn Itztompatepec Tealpoloco yn Mexica; oncan micque Chalchiuhteuhctli yhuan Cuayahuintzin, Chalca ymomextin. Auh Huexotzinca yn temictique.

VIII tecpatl xihuitl, 1448 años. Ypan in motlacatilli yn tlahtocapilli Toyaotzin tlacoyehua, ynin çatepan tlahtocatico yn Itztlacoçauhcan Amaquemecan; ynin ypiltzin yn tlahtocapilli yn Huetzitzin. Yn omoteneuh Toyaotzin ca yxhuiuhtzin yn huehue Quetzalmaçatzin, Chichimeca teuhctli, tlahtohuani catca Itztlacoçauhcan Amaquemacan.

X tecpatl xihuitl, 1476 años. Ypan in tlalpolloto yn tlahtohuani Axayacatzin yn Ocuillan yhuan Tenantzinco.

Auh no yhcuac cualloc tonatiuh, ça achiton yn mocauh, huel nezque in cicitlaltin, ynic cenca nemauhtilloc.

Auh ca yhcuac momiquilli yn tlahtocapilli Cahualtzin, yn iachcauhtzin tlahtohuani Toyaotzin Nonohualcatl; çan yehuatl quimicti yn omoteneuh Toyaotzin ypampa yc tlapinauhti yn cenca ye tlahuanaya yntencopatic yn huehuetque yn tlaçopipiltin yn tlapiaya, yn Quetzalpoyomahtzin, yn Cuauhtlaltzin, yYaotzitzin; yehuantin in yntencopatic ynic conhuihuitec yn itiachcauh Toyaotzin. Auh ye yca ypampa yn ihcuac ynca ayac tlahuanaya, macihui tlateotocanime catca huehuetque; yece cenca quimacacia yn tlahuanaliztli. Auh ynic nen tlalticpac Cahualtzin cenpohuallonmatlactli ypan omexihuitl, auh yn Toyaotzin quin cenpohuallonchiuhcnahui xihuitl quipia ynic nemi tlalticpac.

Auh ça no ypan inyn omoteneuh xihuitl yn motlacatilli tlahtocacihuapilli Tlacocihuatzin, yn imichpochtzin yn omoteneuh tlahtocapilli Toyaotzin yhuan tlahtocacihuapilli Cihuatlacollotzin.

XI calli xihuitl, 1477 años. Ypan in poliuhque Poctepeca, yhuan Cozcacuauhtenanca, yhuan Ycpatepeca, yhuan Metepeca.

Auh ça no ypan in momiquilli yn cihuapilli yn itoca Cohuanentzin Amaquemecan, yn inantzin tlahtocapilli Toyaotzin Nonohualcatzin; yn omoteneuh cihuapilli Cohuanentzin yciuauh catca yn tlahtocapilli Huetzitzin.

Auh ça no ypan in tlamico matlactlome xihuitl ynic cuauhtlahtolloc yn Ehcatepec yn oyuh momiquilli huehue Chimalpilli tlahtohuani catca yn ompa Ehcatepec. Auh

quin ipan inyn motlahtocatlalli yn Matlaccohuatzin yc ome tlahtohuani mochiuh yn ompa Ehcatepec.

Auh ça no ypan in poliuhque Callimayan tlaca, Matlatzinca; huel yyomah ompa huia yn tlahtohuani Axayacatzin micallito ynic quinpeuh Matlatzinca; ypan ce tecpatl yn cemilhuitonalli yn poliuhque.

Auh ça ypan inyn omoteneuh XI calli xihuitl yn omomiquillico yn huehue Xihuitltemoc, tlahtohuani Tecpan Xochimilco, Anahuac tepehuani; yn tlahtocat caxtollomey xihuitl. Auh ça niman ipan inyn omoteneuh xihuitl oncan hual motlahtocatlalli yn Ilhuicaminatzin, tlahtohuani Tecpan Xochimilco; yn ihcuac yn ye quin ye yuh chiuhcnauhxihuitl tlahtocati yn Axayacatzin.

IV acatl xihuitl, 1483 años. Ypan inyn oyxpolihuito yn Cuauhnahuaca yn ompa Atlixco, cenca miequintin yn ompa yaomiquito; çan inneyxcahuil mochiuh yn Cauhnahuaca yyaoyotl Atlixco.

Auh no yhcuac ypan in tlacat yn Cacamatzin, telpochtli, Tlamaoco, yn ipiltzin Toyaotzin Nonohualcatl, tlahtocapilli Amaquemecan Chalco.

Auh no yhcuac tlacat yn itoca Necuametzin, yn ipiltzin tlahtocapilli yn itoca Itzcahuatzin yn ompa Tlalmanalco.

Auh no yhcuac tlacat yn Miccacalcatl Tlaltetecuintzin yn ompa Mexico Tenuchtitlan, yn ipiltzin tlahtocapilli Tlilpotoncatzin; auh yn inantzin omoteneuh Miccacalcatl Tlaltetecuintzin ytoca Xiuhtoztzin ompa cihuapilli yn Tecuanipan Amaquemecan Chalco, ychpotzin yn tlahtocapilli Yaopayntzin yn cuauhtlahtohuaya Tecuanipan

ynpan huetz mohuicac Huexotzinco. Yn ihcuac yn ye nepa caxtollonnahui xihuitl yn ihcuac yah Chalcayotl ynic ompa callacque huehue Moteuhçoma Ylhuicaminatzin yhuan ytiachcauhtzin huehue Tlacaeleltzin, cihuacohuatl.

IV tecpatl xihuitl, 1496 años. Ypan in cualoc yn tonatiuh huellantimoman, yhuan cenca tlayohuatimoman, huel nezque yn cicitlaltin.

No yhcuac tlallolin, cenca totocac, mochi tzatzayan yn tlalli.

V calli xihuitl, 1497 años. Ypan in poliuhque yn Xochitlan tlaca, yhuan Amaxteca, yhuan Tecuantepec.

Ça no yhcuac momiquilli yn tlahtocacihuapilli Cihuatlacollotzin, yn ichpoch Atlpopocatzin; yn omoteneuh Cihuatlacollotzin ycihuauh catca Toyaotzin Nonohualcatzin, Chichimeca teuhctli, tlahtohuani Itztlacoçauhcan Amaquemecan Chalco.

Yhuan no yhcuac yn motlacatilli yn Icnoxochitzin, xocoyotl, yn ipiltzin Huitzilpopocatzin.

I tochtli xihuitl, 1506 años. Ypan in yhcuac yancuican yaoc tlamato Huexotzinco ynic ome ytoca Quetzalmaçatzin, yn ipiltzin Cacamatzin, teohuateuhctli, tlahtohuani Tlayllotlacan Amaquemecan, yn cacito ytoca Tenyotzin.

No ipan in pehualloque Teuhctepeca, yhuan poliuhque Cuexteca.

No yhcuac ypan in momiquillico yn Tlicoyohualtzin, tlahtohuani Tecpan Xochimilco, yn tlahtocat caxtollomome xihuitl; auh ça niman ihcuac oncan hual motlahtocatlalli

ynic ome ytoca Xihuitltemoc, tlahtohuani mochiuh yn Tecpan Xochimilco.

II acatl xihuitl, 1507 años. Ypan in toxiuh molpilli, Huixachtecatl yn icpac huetz tlecuahuitl; yc nauhtetl yn quilpillico Mexica y ye ixquichica cate Tenuchtitlan; huel icpac yn Huixachtecatepetl Ytztapallapan yn tlemamallihuac, yn oncan ynca momamal yn maltin Tecoçauhtepeca, auh çatepan oc cequintin yn inca momamal Çoçolteca ye matlacpohualtica, yn inca momamal ynic huetz tlecuahuitl, yhuan oc cenca yehuantin yn Teuhctepeca yn inca momamal yn oncan Huixachtlan, yuh quihtohua yn oncan noncua yxcoyan quintlalli yn quintemacac Moteuhçomatzin yn maltin centecpantli yn quinmictilique, no centecpantli quintlalli yn Neçahualpilli Acamapichtli, ynic oncan ynca teuhctlahtoque yn tlemamalque ypan cemilhuitonalli nahui acatl. Auh ynic mocenpohua yn ipan in xihuitl oquilpillico yn Mexica yc chiuhcnauhtetl ynic ye ompa ohuallehuaque ynchan Aztlan Chicomoztoc. Auh yn oncan Huixachtlan mochtin oncan huitza yn Mexica nohuian, ompa cuihualloto yyancuic tletl, ynic cemanahuac tlaca yntech yahuallotoque.

Auh yn nican huehuetque Amaquemecan ye chicoppa quilpillique yn inxiuh.

Auh ça no ypan in momiquilico yn Cuitllahuatzin, tlahtohuani Huexotla; yn tlahtocat cenpohuallonchicuey xihuitl.

III tecpatl xihuitl, 1508 años. Ypan in motlacatilli yn cihuapilli Ylhuiçolcihuatzin, xocoyotl, ychpochtzin yn

Cacamatzin, teohuateuhctli, tlahtohuani Tlayllotlacan Amaquemecan; ynin cihuapilli yn çatepan quihuallitlan Yacapichtlan yn tlahtohuani Telpochteuhctli, ompa omopilhuatito.

Auh no yhcuac, ynyn iuh quihtohua huehuetque Amaquemeque, yn quixotlac tlalli Malinaltepec yn tlahtohuani Moteuhcçomatzin Tenuchtitlan, yhcuac quincuilli yn Tlalmanalca yn intlal.

IV calli xihuitl, 1509 años. Ypan inynahui calli xihuitl yn quin tetoquillito, yn quin teyztlacahuito Mexico yn tlahtoque Tlalmanalco yn Itzcahuatzin, tlatquic, tlahtohuani Ytzcahuacan, ynchuan yn ipiltzin yn itoca Necuametzin, teohuateuhctli, tlahtohuani Opochhuacan Tlacochcalco, ynic quinonotzato yn Moteuhcçomatzin, tlahtohuani Tenuchtitlan, yzcate nahuintin yn huia Mexico yn Chalca: ynic ce ytoca Pachtli, Acxotlan ychan; ynic ome ytoca Hahuatlahtohua, Michuacan ychan; ynic ey ytoca Yollocuani, ychan Chaman; ynic nahui ytoca Tecocohua, ychan Tlalpican Tlamapan. Quilhuique yn Moteuhcçomatzin: tlacatle tlahtohuanie, nopiltzitzine, aoc quen mitzmottilia yn Itzcahua, tlatquic, yhuan yn ipiltzin Necuametl, yye quitetlauhtia yn tlahuiztli, yn chimalli, auh yn ihuiyo tilmahtli, auh yya iuh can yn inchan yn teçoncalli mahmani, auh yya tlaquilli, yn pehpepetlacatimani, quen quimati? cuix amo timopehualhuan? Auh onohuac yn atlipan tepetlipan, ma quiteittittti, connequi toyollo, ma xiquinmomictillica omononotzque yn Chalca ynic mitzhualmocaquitilia, tlacatle tlahtohuanie.

Auh quimilhui in tlacatl Moteuhcçomatzin : ca ye cualli, oniccac yn amotlahtol, ma oc ximocehuican, ma ximotlalican. Auh ynin macihui yn iuh quimilhuica, çan ic quicuallanequitito quihto yn tlahtohuani Moteuhcçomatzin tleyca ynic mictiz yn Itzcahua, tlacquic, yhuan yNecuametl : cuix xe yc niquimictiz ye ymaxca yn altepetl, ca onca yncenixcal yntlamatzohual yn incolhuan, yn imachtohuan ? auh yn inca nel nechpepehualtia aça oc ya noconcui yn tlalli ca naxca ? cuix çan nel cana ceuh yyaoyotl, ca nalquiz ? auh çan ye ypan inyn omoteneuh nahui calli xihuitl huallaque yn itiltlanhuan Moteuhçcomatzin nahuintin yn Mexica : ynic ce ytoca Tezcatecollotzin ynic ome ytoca Cuauhnochtli, ynic ey ytoca Tlacateuhctli, ynic nahui ytoca Tecpanecatl teuhctli ; quimilhuique yn Itzcahuatzin, tlatquic, yhuan ypiltzin Necuametzin : otechhualmihualli yn amotlahtocauh yn Tetzahuitl yn Huitzillopochtli yn tolihtic, yn acatlihtic yn ihiyotl yn quimati conmihtalhuia : xiquilhuican yncocol yn Itzcahua yhuan yn Nequametl, ca oc achi ye noconcui yn incococauh yn Mexica yn Tenuchca, mach çan nel cana ceuh yyaoyotl, ca nalquiz. Auh niman yc tlananquillique quihtoque yn tlahtoque yn Itzcahuatzin yhuan Necuametzin ca oquimihtalhui yn tlacatl Cayyaxcatzin ; yc niman yhcuac quixotlaque yn Tenanyocan tlalli yn Mexica, yc acito yn Tlacuillocan ytencopa Moteuhcçomatzin, yhuan quincuillique yn Tlalmanalca yn Mexica, yhuan nahuintin ynteuhctlahtocahuan yn Itzcahuatzin yhuan Necuametzin yn quiteyttitique tlalli Mallinaltepec Tenanyocan Tlacuillocan, ynic ce tetzauhcuacuilli, ynic ome tlacochcalcatl teuhctli, ynic ey teuhc-

xolotl, ynic nahui tlacateuhctli. Auh y ye oyuh quicuic ixquich tlalli yn tlahtohuani Moteuhçomatzin Tenuchtillan, ye niman ce ychpochtzin quihualmacac yn Necuametzin, teohuateuhctli, yhuân ome tlaxillacaltin yn Otomi quinhualhuicac cihuapilli ynic nican Tlalmanalco quitlaecoltico quinhualtitlan yn Moteuhçomatzin, ca ymacehualhuan catca achtopa yn Otomi.

Auh ça no ypan inyn omotencuh xihuitl yn quimachiyotia huehuetque Amaquemeque yn peuh yn ilhuicatl ytech huel moquetzaya yn tetzahuitl, yuhqui ynecamallacotl cenca tliltic yn mixpanitl ynepantla yn ilhuicatl yhuallacia, nohuian oyttoc yn cemanahuac.

V tochtli xihuitl, 1510 años. Ypan inyn quineltilia Mexica yn hual nez ilhuicatitech yn mixpanitl, yhual moquetzaya yn tlanextli yn iuhqui mixpanitl, auh nohuian ohuallitoc yn cemanahuac, yntech ohuallotoc, nohuian ontetzahuilloc yn tlanextli yn iuhqui yn ayauhcoçamallotl yhual moquetzaya.

Impr. E. DANGU, rue Nationale, 19, Saint-Valery-en-Caux.

C.
6/17/10
2 Fcs bees 1090

AYER
Aztec
Nahuatl
- 22A -